

PRIMUL CONGRES AL INTERNAȚIONALEI COMUNISTE ²⁰⁰

2—6 MARTIE 1919

Cuvîntarea rostită la deschiderea congresului, referatul și cuvîntul de închidere au fost publicate pentru prima oară în 1920, în cartea „Der I. Kongress der Kommunistischen Internationale, Protokoll“. Petrograd

În limba rusă au fost publicate pentru prima oară în 1921, în cartea „Primul Congres al Internaționalei Comuniste. Procese-verbale“. Petrograd

Tezele cu privire la democrația burgheză și la dictatura proletariatului au fost publicate la 6 martie 1919 în ziarele „Pravda“ nr. 51 și „Izvestiia C.E.C. din Rusia“ nr. 51, la 1 mai 1919 în revista „Internaționala Comunistă“ nr. 1, în 1920 și 1921 în edițiile germană și rusă ale „Proceselor-verbale“; rezoluția la aceste teze a fost publicată la 11 martie 1919 în ziarul „Pravda“ nr. 54 și la 1 mai 1919 în revista „Internaționala Comunistă“ nr. 1

Se tipărește după textul apărut în ediția rusa a cărții, confruntat cu cel din ediția germană

Se tipărește după textul apărut în revista „Internaționala Comunistă“, confruntat cu cel apărut în ziarul „Pravda“

1

CUVINTARE ROSTITĂ
LA DESCHIDEREA CONGRESULUI
2 MARTIE

Din însărcinarea Comitetului Central al Partidului Comunist din Rusia, declar deschis primul congres comunist internațional. Mai întâi de toate rog asistența să păstreze un moment de reculegere în memoria celor mai buni reprezentanți ai Internaționalei a III-a: Karl Liebknecht și Rosa Luxemburg. (Întreaga asistență se ridică în picioare.)

Tovarăși! Congresul nostru are o mare importanță, o importanță istorică mondială. El dovedește falimentul tuturor iluziilor democrației burgheze. Căci nu numai în Rusia, ci și în cele mai dezvoltate țări capitaliste din Europa, în Germania de pildă, războiul civil a devenit o realitate.

Burghezia e cuprinsă de o frică cumplită în fața mișcării revoluționare crescînde a proletariatului. Acest lucru devine explicabil dacă luăm în considerație faptul că mersul evenimentelor după războiul imperialist favorizează inevitabil mișcarea revoluționară a proletariatului, că revoluția mondială internațională începe și se intensifică în toate țările.

Poporul își dă seama de măreția și însemnătatea luptei care se desfășoară în momentul de față. Trebuie găsită doar forma practică care să dea proletariatului posibilitatea de a-și exercita dominația. Această formă o constituie sistemul Sovietelor cu dictatura proletariatului. Dictatura proletariatului! — pînă acum aceste cuvinte erau pentru mase o expresie latinească neînțeleasă. Datorită

răspîndirii sistemului Sovietelor în lumea întreagă, această expresie latinească a fost tradusă în toate limbile moderne; forma concretă a dictaturii a fost găsită de masele muncitorești. Ea a devenit acum pentru marile mase ale muncitorimii un lucru pe înțeles datorită Puterii sovietice din Rusia, datorită spartachiștilor din Germania și organizațiilor similare din alte țări, ca, de pildă, Shop-Stewards Committees din Anglia²⁰¹. Toate acestea dovedesc că forma revoluționară a dictaturii proletare a fost găsită, că proletariatul este acum în stare să-și exercite în mod practic dominația.

Tovarăși! Cred că după evenimentele din Rusia, după luptele din ianuarie din Germania, este deosebit de important să constatăm că și în alte țări prinde rădăcini și începe să predomine cea mai nouă formă de mișcare a proletariatului. Astăzi, de pildă, am citit într-un ziar antisocialist o știre telegrafică în care se arată că guvernul englez a primit pe membrii Sovietului de deputați ai muncitorilor din Birmingham și a declarat că este gata să recunoască aceste Soviete ca organizații care reprezintă interese economice²⁰². Sistemul Sovietelor a învins nu numai în Rusia înapoiată, ci și în cea mai dezvoltată țară din Europa — în Germania, precum și în cea mai veche țară capitalistă — în Anglia.

Burghezia poate să-și mai facă de cap, poate să mai ucidă mii de muncitori, dar victoria va fi a noastră, victoria revoluției comuniste mondiale este asigurată.

Tovarăși! Salutîndu-vă din toată inima în numele Comitetului Central al Partidului Comunist din Rusia, propun să trecem la alegerea prezidiului. Vă rog să faceți propuneri.

2

TEZE ȘI REFERAT
ASUPRA DEMOCRAȚIEI BURGHEZE
ȘI DICTATURII PROLETARIATULUI
4 MARTIE

1. Creșterea mișcării revoluționare a proletariatului în toate țările a determinat burghezia și pe agenții ei în organizațiile muncitorești să caute cu desperare argumente ideologice-politice în favoarea dominației exploataților. Printre aceste argumente ocupă un loc de frunte condamnarea dictaturii și apărarea democrației. Falsitatea și ipocrizia acestui argument, repetat în nenumărate variante în presa capitalistă și la Conferința de la Berna din februarie 1919 a Internaționalei galbene, sînt evidente pentru oricine nu vrea să trădeze principiile fundamentale ale socialismului.

2. Acest argument operează mai ales cu noțiunile „democrație în general” și „dictatură în general”, fără să pună problema despre care anume clasă este vorba. Acest mod de a pune problema în afara claselor sau deasupra claselor, chipurile din punctul de vedere al întregului popor, este pur și simplu o batjocură la adresa teoriei de bază a socialismului — teoria luptei de clasă, pe care socialiștii care au trecut de partea burgheziei o recunosc în vorbe, dar în fapt o dau uitării. Căci în nici o țară capitalistă civilizată nu există „democrație în general”, ci există numai o democrație burgheză, și nu este vorba de „dictatură în general”, ci de dictatura clasei asuprite, adică a proletariatului, asupra asupritorilor și exploataților, adică asupra burgheziei, în vederea sfărîmării împotrivirii pe care o opun exploatații în lupta pentru dominația lor.

3. Istoria ne învață că nici o clasă asupra n-a ajuns și nu putea ajunge vreodată să domine fără să treacă printr-o perioadă de dictatură, adică de cucerire a puterii politice și de reprimare prin violență a împotrivirii extrem de crâncene, extrem de înverșunate pe care, fără a se da în lături de la nici o crimă, au opus-o întotdeauna exploatareii. În țările înaintate, burghezia, a cărei dominație o apără acum socialiștii care se pronunță împotriva „dictaturii în general” și care pledează cu înflăcărare pentru „democrație în general”, și-a cucerit puterea cu prețul unei serii întregi de insurecții și de războaie civile, cu prețul reprimării prin violență a regilor, a feudalilor, a stăpînitorilor de sclavi și a încercărilor lor de restaurare. De mii și milioane de ori au explicat poporului socialiștii din toate țările, în cărțile și în broșurile lor, în rezoluțiile congreselor lor, în cuvîntările lor agitatorice, caracterul de clasă al acestor revoluții burgheze, al acestei dictaturi burgheze. De aceea actuala apărare a democrației burgheze, camuflată sub paravanul vorbăriei despre „democrație în general”, și actualele atacuri furibunde împotriva dictaturii proletariatului, camuflete sub paravanul țipetelor împotriva „dictaturii în general”, înseamnă pur și simplu trădarea socialismului, înseamnă în fapt trecerea de partea burgheziei, negarea dreptului proletariatului la revoluția sa, proletară, apărarea reformismului burghez într-un moment istoric cînd acesta a dat faliment în lumea întreagă și cînd războiul a creat o situație revoluționară.

4. Toți socialiștii, elucidînd caracterul de clasă al civilizației burgheze, al democrației burgheze, al parlamentarismului burghez, au enunțat ideea, pe care Marx și Engels au formulat-o cu maximum de precizie științifică, că cea mai democratică republică burgheză nu este altceva decît o mașină pentru reprimarea clasei muncitoare de către burghezie, pentru reprimarea maselor muncitoare de către un mănunchi de capitaliști²⁰³. Printre cei care se pronunță astăzi împotriva dictaturii și în favoarea democrației nu există nici un revoluționar, nici un marxist care să nu se fi jurat în fața muncitorilor că

recunoaște acest adevăr fundamental al socialismului ; iar acum, cînd proletariatul revoluționar e cuprins de frămîntare și se pune în mișcare hotărît să distrugă această mașină de oprimare și să cucerească dictatura proletară, acești trădători ai socialismului prezintă lucrurile în așa fel, ca și cum burghezia ar fi dăruit oamenilor muncii „democrația pură“, ca și cum burghezia ar fi renunțat la împotrivire și ar fi gata să se supună majorității oamenilor muncii, ca și cum în republica democratică nu ar fi existat și nu există o mașină de stat pentru oprirea muncii de către capital.

5. Comuna din Paris, pe care în vorbe o ridică în slavă toți doritorii de a trece drept socialiști, pentru că știu că masele muncitorești nutresc pentru ea o simpatie sinceră și fierbinte, a arătat foarte clar caracterul istoricește condiționat al parlamentarismului burghez și al democrației burgheze și valoarea lor limitată ca instituții foarte progresiste în comparație cu rînduielile medievale, dar care în epoca revoluției proletare necesită neapărat o schimbare radicală. Analizînd Comuna, Marx, care a știut mai bine decît oricare altul să-i aprecieze semnificația istorică, a arătat caracterul exploatator al democrației burgheze și al parlamentarismului burghez, în cadrul cărora clasele asuprite capătă dreptul de a hotărî o dată la cîțiva ani care reprezentant al claselor avute „să reprezinte și să calce în picioare“ (ver- und zertreten) poporul în parlament²⁰⁴. Și tocmai acum, cînd mișcarea pentru Soviete, cuprinzînd întreaga lume, continuă în văzul tuturor opera Comunei, trădătorii socialismului uită experiența concretă și învățămintele concrete ale Comunei din Paris și repetă vechile palavre burgheze despre „democrație în general“. Comuna n-a fost o instituție parlamentară.

6. Însemnătatea Comunei constă apoi în faptul că ea a încercat să sfărîme, să dărîme din temelii aparatul de stat burghez, aparatul birocratic, judecătoresc, militar și polițienesc, înlocuindu-l cu o organizație de masă a muncitorilor care se conducea singură, care nu cunoștea separarea puterii legislative de cea executivă. Toate republicile burghezo-democratice contemporane, inclusiv cea

germană, pe care, în disprețul adevărului, trădătorii socialismului o numesc proletară, păstrează acest aparat de stat. Se confirmă deci încă și încă o dată, cât se poate de grăitor, că urletele apărătorilor „democrației în general“ înseamnă în realitate apărarea burgheziei și a privilegiilor ei de clasă exploatoare.

7. „Libertatea întrunirilor“ poate fi luată ca model de revendicare proprie „democrației pure“. Orice muncitor conștient care nu a rupt cu clasa sa va înțelege îndată că ar fi stupid să se promită exploatorilor libertatea întrunirilor într-o perioadă și în condiții în care exploatorii opun împotrivire răsturnării lor și își apără privilegiile. Pe vremea când era revoluționară, burghezia n-a acordat nici în Anglia, în 1649, nici în Franța, în 1793, „libertatea întrunirilor“ pentru monarhiști și nobili, care chemau în țară armate străine și care „se întruneau“ pentru a organiza încercări de restaurare. Dacă burghezia de astăzi, care a devenit de mult reacționară, cere proletariatului să garanteze dinainte exploatorilor „libertatea întrunirilor“, indiferent de împotrivirea pe care capitaliștii o vor opune exproprierii lor, muncitorii vor râde doar de ipocrizia burgheziei.

Pe de altă parte, muncitorii știu foarte bine că chiar și în cea mai democratică republică burgheză „libertatea întrunirilor“ este o vorbă goală, căci cei bogați dispun de cele mai bune clădiri publice și particulare, precum și de suficient timp liber pentru adunări, beneficiind totodată de protecția aparatului burghez al puterii. Proletarii de la orașe și sate și micii țărani, adică imensa majoritate a populației, nu au nimic din toate acestea. Atîta timp cît lucrurile stau astfel, „egalitatea“, adică „democrația pură“, este o înșelătorie. Pentru a cuceri adevărata egalitate, pentru a înfăptui efectiv democrația pentru cei ce muncesc, trebuie mai întîi să li se ia exploatorilor toate clădirile publice și toate clădirile particulare somptuoase, să li se dea oamenilor muncii posibilitatea de a avea timp liber, iar libertatea întrunirilor lor să fie protejată de muncitori înarmați, și nu de odrasle de nobili sau de ofițeri de origine burgheză care au sub comanda lor soldați abrutizați.

Numai după o astfel de schimbare poți vorbi de libertatea întrunirilor, de egalitate, fără ca prin aceasta să-ți bați joc de muncitori, de oamenii muncii, de cei săraci. Această schimbare nu o poate înfăptui însă decît avangarda oamenilor muncii, proletariatul, care răstoarnă pe exploataitori, răstoarnă burghezia.

8. „Libertatea presei“ este și ea una dintre principalele lozinci ale „democrației pure“. Și în acest caz muncitorii știu, iar socialiștii din toate țările au spus-o de milioane de ori, că această libertate este o mistificare atîta timp cît în mâinile capitaliștilor se află cele mai bune tipografii și marile stocuri de hîrtie și atîta timp cît se menține puterea capitalului asupra presei, putere care în lumea întregă se manifestă cu atît mai pregnant, mai fățiș și mai cinic, cu cît democratismul și regimul republican sînt mai dezvoltate, cum este cazul, de pildă, în America. Pentru a cuceri o egalitate reală și o democrație reală pentru oamenii muncii, pentru muncitori și țărani, trebuie mai întîi să i se ia capitalului posibilitatea de a tocni scriitori, de a cumpăra edituri și de a corupe ziare, iar pentru aceasta trebuie doborît jugul capitalului, trebuie răsturnați exploataatorii, trebuie reprimată împotrivirea lor. Capitaliștii au numit și numesc întotdeauna „libertate“ libertatea pentru cei bogați de a se îmbogăți, libertatea pentru muncitori de a muri de foame. Pentru capitaliști libertatea presei înseamnă libertatea pentru cei bogați de a corupe presa, libertatea de a folosi bogăția ca mijloc pentru fabricarea și falsificarea așa-zisei opinii publice. Apărătorii „democrației pure“ se dovedesc iarăși a fi în fapt apărătorii arhimurdarului și arhivenalului sistem de dominație a celor bogați asupra mijloacelor de luminare a maselor, se dovedesc a fi niște demagogi, care cu fraze frumoase, bine ticluite și pe de-a-ntregul mincinoase caută să abată atenția poporului de la sarcina istorică concretă a eliberării presei din cătușele aservirii față de capital. O libertate reală și o egalitate reală va aduce orînduirea pe care o construiesc comuniștii și în care nu va fi posibilă îmbogățirea pe spinarea altuia, nu va exista posibilitatea obiectivă de a subordona presa, nici direct și nici indirect, puterii banului, și nimic nu va

împiedica pe orice om al muncii (sau grup de oameni ai muncii, indiferent de numărul lor) să aibă și să exercite dreptul egal de a folosi tipografiile proprietate obștească și hîrtia proprietate obștească.

9. Istoria secolelor al XIX-lea și al XX-lea ne-a arătat încă înainte de război ce este în realitate faimoasa „democrație pură” în condițiile capitalismului. Marxiștii au spus întotdeauna că, cu cît democrația este mai dezvoltată, „mai pură”, cu atît mai fățișă, mai aprigă și mai necruțătoare devine lupta de clasă, cu atît „mai pură” este forma în care se manifestă jugul capitalului și dictatura burgheziei. Afacerea Dreyfus în Franța republicană, nenumăratele cazuri de sîngeroasă reprimare a greviștilor cu ajutorul unor detașamente de năimiți, înarmați de capitaliști, în libera și democrata republică a Americii, — acestea și mii de alte fapte asemănătoare ne arată adevărul, pe care zadarnic încearcă să-l ascundă burghezia, că în cele mai democratice republici domnesc în fapt teroarea și dictatura burgheziei, acestea manifestîndu-se fățiș ori de cîte ori exploatatorilor începe să li se pară că puterea capitalului se clatină.

10. Războiul imperialist din 1914—1918 a dezvăluit pe deplin, chiar și muncitorilor înapoiți, adevăratul caracter pe care-l are democrația burgheză pînă și în cele mai libere republici, caracterul ei de dictatură a burgheziei. Pentru îmbogățirea unui grup de milionari sau miliardari germani sau englezi au fost măcelăriți zeci de milioane de oameni, iar în cele mai libere republici a fost instaurată dictatura militară a burgheziei. Această dictatură militară dănuie în țările Antantei și după înfrîngerea Germaniei. Tocmai războiul a deschis cel mai mult ochii oamenilor muncii, a smuls zorzoanele democrației burgheze, a arătat poporului proporțiile fabuloase ale speculei și îmbogățirii din timpul războiului și de pe urma războiului. În numele „libertății și egalității” a dus burghezia acest război, în numele „libertății și egalității” s-au îmbogățit în mod scandalos furnizorii de material de război. Oricît s-ar strădui Internaționala galbenă de la Berna, ea nu va putea ascunde maselor caracterul exploa-

tator, azi definitiv demascat, al libertății burgheze, al egalității burgheze, al democrației burgheze.

11. În Germania, cea mai dezvoltată țară capitalistă de pe continentul Europei, chiar primele luni de libertate republicană deplină, adusă de înfrângerea Germaniei imperialiste, au arătat muncitorilor germani și lumii întregi în ce constă adevărata esență de clasă a republicii democratice burgheze. Asasinarea lui Karl Liebknecht și a Rosei Luxemburg este un eveniment de însemnătate istorică mondială nu numai pentru că au pierit în mod tragic cei mai buni oameni și conducători ai Internaționalei Comuniste, cu adevărat proletare, ci și pentru că acest stat european avansat — se poate spune fără exagerare : avansat pe plan mondial — și-a dezvăluit pe deplin esența sa de clasă. Dacă într-o țară cu guvern format din social-patrioți, niște oameni arestați, adică luați de puterea de stat sub paza ei, au putut fi uciși — fără teamă de pedeapsă — de ofițeri și de capitaliști, înseamnă că republica democratică în care a fost cu puțință un asemenea lucru este o dictatură a burgheziei. Cei care se declară indignați de asasinarea lui Karl Liebknecht și a Rosei Luxemburg, dar nu înțeleg acest adevăr, dau dovadă sau de prostie, sau de ipocrizie. Într-o republică dintre cele mai libere și mai avansate din lume, în republica germană, „libertatea“ înseamnă libertatea de a ucide nepe-depsit pe conducătorii arestați ai proletariatului. Și atîta timp cît se menține capitalismul nici nu poate să fie altfel, căci dezvoltarea democratismului nu atenuează, ci ascute lupta de clasă, care, datorită tuturor rezultatelor, influențelor și urmărilor războiului, a atins punctul de fierbere.

În toată lumea civilizată bolșevicii sînt azi expulzați, prizoniți, întemnițați — ca în Elveția, de pildă, care este una dintre cele mai libere republici burgheze, sau în America, unde au loc pogromuri împotriva bolșevicilor etc. Din punctul de vedere al „democrației în general“ sau al „democrației pure“, este de-a dreptul ridicol că țări avansate, civilizate, democratice, înarmate pînă-n dinți, se tem de prezența cîtorva zeci de oameni din Rusia înapoiată, înfometată, ruinată, pe care ziarele

burgheze, care apar în zeci de milioane de exemplare, o numesc barbară, criminală etc. E clar că situația socială care a putut da naștere unei asemenea contradicții flagrante este în fapt o dictatură a burgheziei.

12. În această stare de lucruri, dictatura proletariatului este nu numai pe deplin îndreptățită, ca mijloc de răsturnare a exploatatorilor și de reprimare a împotrivirii lor, ci și absolut necesară pentru întreaga masă muncitoare, ca unicul mijloc de apărare împotriva dictaturii burgheziei, care a dus la război și care pregătește noi războaie.

Lucrul principal pe care nu-l înțeleg socialiștii și a cărui neînțelegere vădește miopia lor teoretică, vădește că sînt prizonierii prejudecăților burgheze și că au trădat din punct de vedere politic proletariatul este că în societatea capitalistă, atunci cînd se produce o ascuțire cît de cît serioasă a luptei de clasă care stă la baza acestei societăți, nu poate fi nimic intermediar între dictatura burgheziei și dictatura proletariatului. Orice visuri despre ceva intermediar nu sînt decît reacționare lamentări de mic-burghez. Mărturie în această privință stau atît experiența mai mult decît seculară a dezvoltării democrației burgheze și a mișcării muncitorești în toate țările avansate, cît și, îndeosebi, experiența ultimilor cinci ani. Același lucru reiese și din întreaga știință a economiei politice, din întregul conținut al marxismului, care demonstrează că în orice economie bazată pe producție de mărfuri există necesitatea economică a dictaturii burgheziei, al cărei loc poate fi luat numai de clasa pe care o dezvoltă, o înmulțește, o unește și o întărește însăși dezvoltarea capitalismului, adică de clasa proletarilor.

13. O altă greșeală teoretică și politică a socialiștilor constă în neînțelegerea faptului că formele democrației, începînd cu germeii ei din antichitate, s-au schimbat inevitabil în decursul mileniilor, paralel cu înlocuirea unei clase dominante prin alta. În republicile antice din Grecia, în orașele din evul mediu, în țările capitaliste avansate, democrația are forme diferite și se aplică în măsură diferită. Ar fi pur și simplu stupid să se creadă că cea mai profundă revoluție din istoria omenirii, în

care pentru prima oară în lume puterea a trecut din mâinile minorității exploatoare în mâinile majorității exploatare, se poate înfăptui în vechiul cadru al democrației parlamentare vechi, burgheze, fără cotituri radicale, fără crearea unor noi forme de democrație, a unor noi instituții, care să întruchipeze noile condiții ale aplicării ei etc.

14. Dictatura proletariatului se aseamănă cu dictatura altor clase prin aceea că, asemenea oricărei dictaturi, ea este generată de necesitatea de a reprima prin violență împotrivirea clasei care-și pierde dominația politică. Deosebirea fundamentală dintre dictatura proletariatului și dictatura altor clase — dictatura moșierilor în evul mediu, dictatura burgheziei în toate țările capitaliste civilizate — constă în faptul că dictatura moșierilor și a burgheziei a însemnat reprimarea prin violență a împotrivirii imensei majorități a populației, și anume a celor ce muncesc, în timp ce dictatura proletariatului înseamnă, dimpotrivă, reprimarea prin violență a împotrivirii exploatorilor, a moșierilor și a capitaliștilor, adică a unei infime minorități a populației.

De aici, la rândul său, reiese că dictatura proletariatului va aduce cu sine în mod inevitabil nu numai o schimbare în general a formelor și instituțiilor democrației, ci o schimbare care înseamnă o extindere, fără precedent în lume, a folosirii efective a democratismului de către cei asupriți în capitalism, de către clasele de oameni ai muncii.

Într-adevăr, forma de dictatură a proletariatului care a și fost creată efectiv, adică Puterea sovietică în Rusia, Räte-System* în Germania, Shop Stewards Committees și alte instituții sovietice analoge în alte țări, toate acestea reprezintă și creează tocmai pentru clasele de oameni ai muncii, adică pentru imensa majoritate a populației, o asemenea posibilitate efectivă de folosire a drepturilor și libertăților democratice cum nu a existat niciodată, nici pe departe, în cele mai avansate și mai democratice republici burgheze.

* — sistemul Sovietelor. — *Nota trad.*

Esența Puterii sovietice constă în faptul că tocmai organizația de masă a claselor care erau asuprite de capitalism, adică organizația de masă a muncitorilor și semiproletarilor (a țăranilor care nu exploatează munca altuia și care sînt în permanentă nevoie să-și vîndă cel puțin o parte din forța lor de muncă), formează baza permanentă și unică a întregii puteri de stat, a întregului aparat de stat. Tocmai acele mase care chiar și în cele mai democratice republici burgheze, fiind după lege egale în drepturi, în fapt însă erau împiedicate — prin mii de procedee și tertipuri — să participe la viața politică și să uzeze de drepturile și libertățile democratice, sînt acum atrase la o participare permanentă, neapărată și totodată hotărîtoare în conducerea democratică a statului.

15. Egalitatea cetățenilor, indiferent de sex, religie, rasă și naționalitate, pe care democrația burgheză a promis-o întotdeauna și pretutindeni, dar pe care n-a îndeplinit-o nicăieri și — dată fiind dominația capitalismului — nici nu putea s-o îndepluiască, Puterea sovietică, sau dictatura proletariatului, o îndepluiește imediat și integral, căci numai puterea muncitorilor, care nu sînt interesați în menținerea proprietății private asupra mijloacelor de producție și în lupta pentru împărțirea și reîmpărțirea lor, este în stare să îndepluiască o astfel de egalitate.

16. Democrația veche, adică burgheză, și parlamentarismul erau organizate în așa fel, încît tocmai masele de oameni ai muncii erau ținute cît mai departe de aparatul de conducere. Puterea sovietică, adică dictatura proletariatului, este, dimpotrivă, în așa fel construită, încît să apropie masele de oameni ai muncii de aparatul de conducere. Aceluiași scop îi servesc îmbinarea puterii legislative și a celei executive în cadrul organizației de stat sovietice și înlocuirea circumscripțiilor electorale teritoriale prin unități de producție, cum sînt uzina, fabrica.

17. Armata a fost un aparat de oprimare nu numai în cadrul monarhiei. Ea și-a păstrat acest caracter și în toate republicile burgheze, chiar și în cele mai democratice. Numai Puterea sovietică, ca organizație de stat permanentă a claselor care erau asuprite de capitalism,

este în stare să anihileze subordonarea armatei față de comandamentul burghez și să contopească efectiv proletariatul cu armata, să înfăptuiască efectiv înarmarea proletariatului și dezarmarea burgheziei, lucru fără care nu este posibilă victoria socialismului.

18. Organizarea sovietică a statului este adaptată la rolul conducător al proletariatului, ca clasă pe care capitalismul a concentrat-o și a instruit-o cel mai mult. Experiența tuturor revoluțiilor și a tuturor mișcărilor claselor asuprite, experiența mișcării socialiste mondiale ne învață că numai proletariatul e în stare să unească și să ducă după sine păturile fărâmițate și înapoiate ale populației muncitoare și exploatate.

19. Numai organizarea sovietică a statului poate într-adevăr să sfărîme dintr-o dată și să distrugă definitiv aparatul birocratic și judecătoresc vechi, adică burghez, care în condițiile capitalismului s-a menținut și nu putea să nu se mențină chiar și în republicile cele mai democratice, deoarece este în fapt cel mai mare obstacol în calea înfăptuirii efective a democratismului pentru muncitori și pentru ceilalți oameni ai muncii. Comuna din Paris a făcut primul pas de însemnătate istorică mondială pe această cale, Puterea sovietică — al doilea pas.

20. Desființarea puterii de stat este un scop pe care și l-au propus toți socialiștii, printre care Marx în primul rând. Atîta timp cît acest scop nu va fi fost înfăptuit, adevăratul democratism — adică egalitatea și libertatea — este irealizabil. Spre acest scop duce însă în practică numai democrația sovietică, sau proletară, deoarece, atrăgînd organizațiile de masă ale oamenilor muncii la o participare permanentă și neapărată la conducerea statului, ea începe de îndată să pregătească dispariția completă a oricărui stat.

21. Falimentul total al socialiștilor care s-au întrunit la Berna, totala lor incapacitate de a înțelege democrația nouă, adică proletară, reies în chip deosebit de clar din următoarele fapte: la 10 februarie 1919 Branting a declarat închisă Conferința internațională de la Berna a Internaționalei galbene. La 11 februarie 1919 a fost publicat la Berlin, în ziarul „Die Freiheit“ al participanților

la această conferință, un apel al partidului „independenților” către proletariat. În acest apel se recunoaște caracterul burghez al guvernului Scheidemann, reproșându-i-se că vrea să desființeze Sovietele, care sînt denumite Träger und Schützer der Revolution — purtătoare și ocrotitoare ale revoluției —, și se face propunerea ca Sovietele să fie legalizate, acordându-li-se totodată drepturi de organe de stat, dreptul de veto asupra hotărîrilor Adunării naționale, și urmînd ca, în caz de divergență, problema în discuție să fie supusă unui referendum popular.

Această propunere vădește falimentul ideologic total al teoreticienilor care au apărut democrația fără să înțeleagă caracterul ei burghez. Încercarea ridicolă de a îmbina sistemul Sovietelor, adică dictatura proletariatului, cu Adunarea națională, adică cu dictatura burgheziei, demască pînă la capăt atît sărăcia intelectuală a socialiștilor și social-democraților galbeni, cît și reacționarismul lor politic de mic-burghezi, precum și lașele lor concesiuni făcute forței în năvalnică creștere a democrației noi, proletare.

22. Condamnînd bolșevismul, majoritatea Internaționalei galbene de la Berna, care, de teama maselor muncitorești, nu s-a încumetat să adopte formal o rezoluție în acest sens, a procedat logic din punct de vedere de clasă. Căci această majoritate este întru totul solidară cu menșevicii și cu eserii din Rusia, ca și cu Scheidemannii din Germania. Menșevicii și eserii din Rusia, lamentîndu-se că bolșevicii iau împotriva lor măsuri de urmărire, încearcă să ascundă că aceste măsuri sînt provocate de faptul că ei, menșevicii și eserii, participă la războiul civil de partea burgheziei, împotriva proletariatului. Tot așa în Germania, Scheidemannii și partidul lor au dovedit deja că participă la războiul civil de partea burgheziei, împotriva muncitorilor.

Este deci foarte firesc că majoritatea participanților la Internaționala galbenă de la Berna s-au pronunțat pentru condamnarea bolșevicilor. În aceasta și-a găsit expresia nu apărarea „democrației pure”, ci autoapărarea unor

oameni care știu și simt că în războiul civil ei se situează de partea burgheziei, împotriva proletariatului.

Iată de ce nu putem să nu recunoaștem că, din punct de vedere de clasă, hotărîrea majorității Internaționalei galbene este întru totul logică. Proletariatul nu trebuie să se teamă de adevăr; el trebuie să-l privească în față și să tragă de aici toate concluziile politice.

Tovarăși, aș vrea să mai adaug cîteva cuvinte în legătură cu ultimele două puncte. Cred că tovarășii care urmează să ne prezinte un raport asupra Conferinței de la Berna vor vorbi mai amănunțit despre această chestiune.

În tot cursul Conferinței de la Berna nu s-a spus nici un cuvînt despre însemnătatea Puterii sovietice. De doi ani discutăm noi această problemă în Rusia. Încă la Conferința din aprilie 1917 a partidului nostru am pus pe plan teoretic și politic problema: „Ce este Puterea sovietică, care este conținutul ei, care este însemnătatea ei istorică?” De aproape doi ani discutăm noi această problemă, iar la congresul partidului nostru am adoptat o rezoluție în această privință²⁰⁵.

Ziarul berlinez „Die Freiheit” a publicat la 11 februarie un apel către proletariatul german, semnat nu numai de conducătorii social-democraților independenți din Germania, ci și de toți membrii fracțiunii independenților. În august 1918, Kautsky, cel mai de seamă teoretician al acestor independenți, scria în broșura sa „Dictatura proletariatului” că el este partizanul democrației și al organelor sovietice, dar că Sovietele trebuie să aibă un rol pur economic și să nu fie nicidecum recunoscute ca organizații de stat. Aceeași idee a fost repetată de el în numerele din 11 și 12 noiembrie ale ziarului „Die Freiheit”. La 9 februarie apare un articol semnat de Rudolf Hilferding, care este și el considerat a fi unul dintre teoreticienii cei mai de seamă și mai cu autoritate ai Internaționalei a II-a. El propune ca sistemul Sovietelor să fie îmbinat pe cale juridică, printr-o lege de stat, cu Adunarea națională. Aceasta a fost la 9 februarie. La 11 februarie această propunere a fost adoptată de întregul partid al independenților și publicată sub formă de apel.

Cu toate că Adunarea națională există deja, chiar și după ce „democrația pură” a devenit realitate, după ce teoreticienii cei mai de seamă ai social-democrațiilor independente au declarat că Sovietele nu trebuie să fie organizații de stat, după toate acestea — iarăși oscilări ! Asta dovedește că acești domni nu au înțeles într-adevăr nimic din noua mișcare și din condițiile în care se desfășoară lupta ei. Dar asta mai dovedește și altceva, și anume că trebuie să existe condiții, cauze care provoacă aceste oscilări ! Când după toate aceste evenimente, după aproape doi ani de revoluție victorioasă în Rusia, ni se propun rezoluții de felul celor adoptate la Conferința de la Berna, în care nu se spune nimic despre Soviete și despre rolul lor, când la această conferință nici un delegat, în nici o cuvîntare, n-a suflat o vorbă despre acest lucru, avem tot dreptul să afirmăm că toți acești domni, ca socialiști și teoreticieni, nu mai există pentru noi.

Din punct de vedere practic însă, din punct de vedere politic, aceasta dovedește, tovarăși, că în mase se produce o mare deplasare, din moment ce acești independenți, care pe plan teoretic și principial se pronunțaseră împotriva acestor organizații de stat, lansează acum din senin stupida idee a îmbinării „pașnice” a Adunării naționale cu sistemul Sovietelor, adică propun îmbinarea dictaturii burgheziei cu dictatura proletariatului. Noi vedem că ei toți au dat faliment ca socialiști și ca teoreticieni, dar în același timp vedem că în mase se produce o uriașă schimbare. Masele înapoiate ale proletariatului german vin la noi, ele au și venit la noi ! Din punct de vedere teoretic și socialist, însemnătatea Partidului independent al social-democrațiilor germani, partea cea mai bună a Conferinței de la Berna, este, așadar, egală cu zero ; o anumită însemnătate însă îi rămîne, și ea constă în faptul că aceste elemente șovăielnice sînt pentru noi un barometru al stării de spirit a părții înapoiate a proletariatului. Tocmai în aceasta constă, după convingerea mea, marea însemnătate istorică a acestei conferințe. Noi am cunoscut ceva asemănător în cursul revoluției noastre. Menșevicii noștri au parcurs aproape exact aceeași cale

de dezvoltare ca și teoreticienii independenților din Germania. La început, cînd au avut majoritatea în Soviete, ei au fost pentru Soviete. Pe atunci nu se auzea decît : „Trăiască Sovietele !“, „Pentru Soviete !“, „Sovietele sînt democrația revoluționară !“. Cînd însă majoritatea în Soviete am dobîndit-o noi, bolșevicii, ei au schimbat placa, declarînd că Sovietele nu trebuie să ființeze paralel cu Adunarea constituantă, iar diverși teoreticieni menșevici au făcut propuneri aproape identice cu cele ale independenților germani, preconizînd îmbinarea sistemului Sovietelor cu Adunarea constituantă și includerea acestora în organizația de stat. Aici iese încă o dată la iveală că mersul general al revoluției proletare este același în lumea întreagă. Întîi formarea spontană a Sovietelor, după aceea extinderea și dezvoltarea lor, apoi ivirea în practică a problemei : ori Soviete, ori Adunare națională, Adunare constituantă, parlamentarism burghez ; dezorientare totală în rîndurile liderilor și, în sfîrșit, revoluția proletară. Eu însă socot că după aproape doi ani de revoluție nu trebuie să punem problema astfel, ci trebuie să adoptăm hotărîri concrete, deoarece extinderea sistemului Sovietelor este pentru noi, și îndeosebi pentru majoritatea țărilor vest-europene, cea mai importantă dintre sarcini.

Aș vrea să citez aici numai una dintre rezoluțiile menșevicilor. Îl rugasem pe tov. Obolenski s-o traducă în germană. El mi-a promis s-o facă, dar, din păcate, nu se află aici. Voi încerca s-o reproduc din memorie, deoarece nu am la îndemîină textul integral al acestei rezoluții.

Unui străin care n-a auzit nimic despre bolșevism îi este foarte greu să-și facă o părere proprie despre problemele noastre controversate. Menșevicii contestă tot ce afirmă bolșevicii, și viceversa. Desigur, în focul luptei nici nu poate fi altfel, și tocmai de aceea este foarte important că ultima conferință a partidului menșevic, din decembrie 1918, a adoptat o rezoluție amplă, amănunțită, care a fost în întregime publicată în ziarul menșevic „Gazeta Peceatnikov“²⁰⁶. În această rezoluție menșevicii înșiși fac o expunere sumară a istoriei luptei de clasă și a războiului civil. În ea se spune că partidul

menșevic condamnă acele grupuri de menșevici care s-au aliat cu clasele avute în Ural, în sud, în Crimeea și în Gruzia, — și se enumeră toate aceste regiuni. Grupurile de menșevici care, în alianță cu clasele avute, au mers împotriva Puterii sovietice sînt acum condamnate în această rezoluție, iar ultimul punct condamnă și pe cei care au trecut de partea comuniștilor. De aici rezultă că menșevicii sînt nevoiți să recunoască faptul că în partidul lor nu există unitate și că ei se situează sau de partea burgheziei, sau de partea proletariatului. Cei mai mulți dintre menșevici au trecut de partea burgheziei, și în timpul războiului civil au luptat împotriva noastră. Noi, firește, luăm măsuri de urmărire împotriva menșevicilor și îi condamnăm chiar la moarte prin împușcare atunci cînd ei, în războiul împotriva noastră, luptă împotriva Armatei noastre Roșii și execută pe ofițerii noștri roșii. La războiul burgheziei am răspuns cu războiul proletariatului; altă soluție nu există. Din punct de vedere politic, așadar, toate astea nu sînt decît ipocrizii menșevică. Din punctul de vedere al faptelor istorice însă, este de neînțeles cum de au putut niște oameni care nu sînt oficial declarați nebuni să vorbească la Conferința de la Berna, din însărcinarea menșevicilor și a eserilor, despre lupta bolșevicilor împotriva acestora și să treacă sub tăcere propria lor luptă, în alianță cu burghezia, împotriva proletariatului.

Ei toți ne atacă cu înverșunare pe motivul că luăm împotriva lor măsuri de urmărire. Asta e adevărat. Dar ei se feresc ca de foc să arate de partea cui au participat la războiul civil! Cred că va trebui să prezint, spre a fi inclus în procesul-verbal, textul integral al acestei rezoluții și rog pe tovarășii din străinătate să-i dea atenția cuvenită, deoarece ea reprezintă un document istoric în care problema e just pusă și care oferă cel mai bun material pentru aprecierea controversei dintre curentele „socialiste” din Rusia. Între proletariat și burghezie mai există o clasă de oameni care înclină cînd într-o parte, cînd în cealaltă; așa a fost întotdeauna și în toate revoluțiile, și este cu desăvîrșire imposibil ca în societatea capitalistă, în care proletariatul și burghezia formează

două tabere adverse, să nu existe pături intermediare. Existența lor este istoricește inevitabilă și, din păcate, asemenea elemente șovăielnice, care nu știu nici ele de partea cui vor lupta mâine, vor mai exista vreme destul de îndelungată.

Vreau să fac o propunere practică, și anume : propun să se adopte o rezoluție în care să fie în mod expres specificate următoarele trei puncte.

În primul rînd : una dintre cele mai importante sarcini ale tovarășilor din țările vest-europene este aceea de a explica maselor semnificația, importanța și necesitatea sistemului Sovietelor. În această privință se observă o insuficientă înțelegere a lucrurilor. Chiar dacă Kautsky și Hilferding au dat faliment în calitate de teoreticieni, ultimele articole din „Freiheit“ dovedesc totuși că ei oglindesc just starea de spirit a părții înapoiate a proletariatului german. La noi s-a întîmplat același lucru : în primele opt luni de revoluție rusă, problema organizației sovietice a fost foarte mult dezbătută, și muncitorilor nu le era clar în ce constă noul sistem și dacă Sovietele pot deveni un aparat de stat. În revoluția noastră noi am mers înainte nu pe cale teoretică, ci pe cale practică. Problema Adunării constituante, de pildă, noi înainte n-o puneam pe plan teoretic și nu spuneam că nu recunoaștem Adunarea constituantă. Abia mai târziu, după ce organizațiile sovietice s-au răspîndit în toată țara și după ce am cucerit puterea politică, abia atunci am hotărît să dizolvăm Adunarea constituantă. Acum vedem că în Ungaria și în Elveția problema se pune mult mai acut²⁰⁷. Pe de o parte, e foarte bine că se întîmplă așa : asta ne întărește convingerea că în țările vest-europene revoluția înaintază într-un ritm mai rapid și ne va aduce mari victorii. Pe de altă parte însă, asta ascunde o anumită primejdie, și anume ca lupta să fie atît de impetuoasă, încît conștiința maselor muncitorești să nu reușească să meargă în pas cu o asemenea dezvoltare. Semnificația sistemului Sovietelor nu îi e nici astăzi clară marii mase a muncitorilor germani politicește culți, pentru că este educată în spiritul parlamentarismului și al prejudecăților burgheze.

În al doilea rînd: extinderea sistemului Sovietelor. Cînd auzim cît de repede se răspîndește ideea Sovietelor în Germania și chiar în Anglia, asta constituie pentru noi cea mai importantă dovadă că revoluția proletară va învinge. Desfășurarea ei poate fi numai pentru scurt timp întîrziată. Altceva este însă cînd tovarășii Albert și Platten ne declară că, în satele din țările lor, printre muncitorii agricoli și țărani cu gospodărie mică aproape că nu există Soviete. Am citit în „Rote Fahne“ un articol îndreptat împotriva creării de Soviete țărănești, dar care militează — și foarte just — pentru crearea de Soviete ale muncitorilor agricoli și ale sărăcimii sate-
lor²⁰⁸. Burghezia și lacheii ei, alde Scheidemann & Co., s-au și grăbit să lanseze lozinca: Soviete țărănești. Dar noi avem nevoie numai de Soviete ale muncitorilor agricoli și ale sărăcimii satelor. Din păcate însă, vedem din rapoartele tovarășilor Albert, Platten și ale altora că, cu excepția Ungariei, se face foarte puțin pentru extinderea sistemului Sovietelor la sate. Aceasta mai prezintă, poate, sub aspectul luptei practice o primejdie destul de mare pentru victoria sigură a proletariatului german. Numai atunci se va putea considera că victoria este asigurată, cînd vor fi fost organizați nu numai muncitorii de la orașe, ci și proletarii de la sate, dar nu așa ca înainte, adică în sindicate și cooperative, ci în Soviete. Nouă ne-a fost mai ușor să obținem victoria, pentru că în octombrie 1917 am mers cu țărănimea, cu întreaga țărănime. În acest sens revoluția noastră a avut pe atunci un caracter burghez. Primul pas al guvernului nostru proletar a constat în a recunoaște — printr-o lege promulgată de el la 26 octombrie (stil vechi) 1917, a doua zi după revoluție — vechile revendicări ale întregii țărănime, pe care Sovietele și adunările țărănești le formulară încă pe vremea lui Kerenski. Acesta a fost izvorul forței noastre și tocmai de aceea ne-a fost atît de ușor să cucerim o majoritate zdrobitoare. La sate, revoluția noastră a continuat să aibă un caracter burghez, și abia mai tîrziu, după o jumătate de an, am fost nevoiți să declanșăm — pe linia organizației de stat — lupta de clasă la sate, să instituim în fiecare sat comitete ale să-

răcimii, ale semiproletarilor, și să ducem o luptă sistematică împotriva burgheziei sătești. La noi acest lucru a fost inevitabil din cauza stării înapoiate a Rusiei. În Europa apuseană lucrurile vor decurge altfel, și tocmai de aceea trebuie să subliniem că extinderea în forme corespunzătoare, poate noi, a sistemului Sovietelor și în rîndurile populației rurale este absolut necesară.

În al treilea rînd: trebuie să declarăm că cucerirea unei majorități comuniste în Soviete constituie principala sarcină în toate țările în care Puterea sovietică n-a învins încă. Comisia noastră pentru elaborarea rezoluțiilor a discutat ieri această problemă. Poate că alți tovarăși se vor mai pronunța asupra acestei chestiuni, dar eu aș vrea să propun congresului să adopte aceste trei puncte în cadrul unei rezoluții speciale. Noi nu sîntem, desigur, în stare să prescriem calea de dezvoltare. Este foarte probabil că în multe țări vest-europene revoluția va începe foarte curînd, dar noi, ca parte organizată a clasei muncitoare, ca partid, tindem și trebuie să tindem să dobîndim majoritatea în Soviete. Atunci victoria noastră va fi asigurată, și nici o forță nu va fi în stare să întreprindă ceva împotriva revoluției comuniste. Altminteri victoria nu va fi obținută atît de ușor și nu va fi de lungă durată. De aceea aș vrea să propun ca aceste trei puncte să fie adoptate în cadrul unei rezoluții speciale.

3

**REZOLUȚIE LA TEZELE
CU PRIVIRE LA DEMOCRAȚIA BURGHEZĂ
ȘI DICTATURA PROLETARIATULUI**

Pe baza acestor teze și a rapoartelor prezentate de delegați din diferite țări, congresul Internaționalei Comuniste declară că, în toate țările în care Sovietele n-au cucerit încă puterea, principala sarcină a partidelor comuniste este :

1) Să explice maselor largi ale clasei muncitoare însemnătatea istorică, necesitatea politică și istorică a democrației noi, proletare, care trebuie să fie pusă în locul democrației burgheze și al parlamentarismului.

2) Să lupte pentru extinderea și organizarea Sovietelor în rîndurile muncitorilor din toate ramurile industriei și în rîndurile soldaților din armată și flotă, precum și în rîndurile muncitorilor agricoli și ale țăranilor săraci.

3) Să creeze în sînul Sovietelor o trainică majoritate comunistă.

4

CUVÎNTARE ROSTITĂ
LA ÎNCHIDEREA CONGRESULUI
6 MARTIE

Dacă în pofida tuturor piedicilor și persecuțiilor polițienești am reușit totuși să ne întrunim, dacă fără divergențe serioase am reușit să adoptăm în scurt timp importante hotărâri în toate problemele arzătoare ale epocii revoluționare contemporane, aceasta se datorește faptului că, prin acțiunile lor, masele proletare din lumea întreagă au pus în mod practic la ordinea zilei toate aceste probleme și au început să le rezolve în practică.

Noi aici n-am făcut decît să înregistrăm ceea ce masele au și cucerit în lupta lor revoluționară.

Atît în țările Europei răsăritene cît și în cele din Europa apuseană, atît în țările învinse cît și în cele învingătoare — în Anglia de pildă — se extinde tot mai mult mișcarea în favoarea Sovietelor, și această mișcare nu are alt scop decît acela de a crea o democrație nouă, proletară; ea este cel mai important pas înainte spre dictatura proletariatului, spre victoria deplină a comunismului.

Oricît și-ar mai face de cap burghezia din lumea întreagă, oricît ar expulza, întemnița și chiar ucide spartachiști și bolșevici, nimic nu-i va mai ajuta. Toate acestea nu vor servi decît la luminarea maselor, la eliberarea lor de vechile prejudecăți burghezo-democratice și la călirea lor în luptă. Victoria revoluției proletare în lumea întreagă este asigurată. Va veni momentul întemeierii Republicii sovietice internaționale. (A p l a u z e f u r t u n o a s e.)

*O scurtă relatare a apărut
la 7 martie 1919 în ziarul
„Izvestiia C. E. C. din Rusia” nr. 52*

- 198 V. I. Lenin se referă la Consfătuirea Comisiei socialiste internaționale lărgite (Internationale Sozialistische Kommission) care a avut loc la Berna între 5 și 9 februarie 1916. La consfătuire au participat 22 de reprezentanți din partea internaționaliștilor dintr-o serie de țări: Germania, Rusia, Italia, Norvegia, Austria, Polonia, Elveția, Bulgaria, România.

Lenin a participat activ la lucrările consfătuirii: el a scris „Proiectul de hotărâre cu privire la convocarea celei de-a doua conferințe socialiste” și „Propunerea din partea unei delegații” cu privire la condițiile de reprezentare la această conferință (vezi Opere complete, vol. 27, București, Editura politică, 1964, p. 234, 235—236); el a prezentat amendamente la proiectul de apel al conferinței socialiste internaționale „Către toate partidele și grupurile aderente”, iar în numele bolșevicilor și al conducerii Social-democrației din Regatul Poloniei și din Lituania a prezentat o declarație împotriva invitării lui Kautsky, Haase și Bernstein la ce-a de-a doua conferință socialistă internațională.

Consfătuirea a adoptat apelul „Către toate partidele și grupurile aderente”, care condamna participarea socialiștilor la guverne burgheze, lozinca „apărării patriei” în războiul imperialist și votarea creditelor de război, sublinia necesitatea de a sprijini mișcarea muncitorească și de a pregăti acțiuni revoluționare de masă împotriva războiului imperialist. În același timp însă, el păcătuia prin inconsecvență, deoarece nu spunea nimic despre necesitatea unei rupturi cu social-șovinismul și cu oportunismul. Votînd pentru textul apelului, reprezentanții stîngii zimmerwaldiene au declarat la consfătuire că, deși nu consideră satisfăcătoare toate tezele apelului, votează totuși pentru adoptarea lui, deoarece văd în el un pas înainte în comparație cu hotărârile primei Conferințe socialiste internaționale de la Zimmerwald. Consfătuirea a stabilit data convocării celei de-a doua conferințe socialiste internaționale. — 506.

- 199 E vorba de articolul lui K. Kautsky „Fraktion und Partei” („Fracțiune și partid”), apărut în revista „Die Neue Zeit” nr. 9 din 26 noiembrie 1915. — 506.

- 200 *Primul Congres al Internaționalei Comuniste* a avut loc între 2 și 6 martie 1919 la Moscova.

Problema creării unei Internaționale noi, proletare, eliberate de balastul oportunismului, a fost pusă de Lenin în tezele intitulate „Sarcinile social-democrației revoluționare în războiul european” și în manifestul „Războiul și social-democrația din Rusia”, scrise în august-septembrie 1914. În anii războiului imperialist mondial, Lenin, bolșevicii au desfășurat o amplă activitate în vederea unirii forțelor de stînga, cu adevărat revoluționare, din mișcarea muncitorească internațională. Un rol important în lupta pentru înființarea Internaționalei Comuniste au avut elementele internaționaliste grupate în cadrul stîngii zimmerwaldiene.

Marea Revoluție Socialistă din Octombrie și creșterea im-petuoasă — sub influența ei directă — a mișcării revoluționare din multe țări au creat condiții favorabile pentru întemeierea efectivă a Internaționalei a III-a, Comunistă. La 24 ianuarie 1918 s-a ținut la Petrograd o consfătuire a socialiștilor de stînga în problema pregătirii unei conferințe pentru înființarea Internaționalei Comuniste. Consfătuirea a ales un Birou pentru pregătirea conferinței.

La sfîrșitul lunii decembrie 1918, V. I. Lenin a schițat măsurile concrete pentru convocarea unei conferințe internaționale în vederea întemeierii Internaționalei Comuniste. El a arătat că la baza platformei Internaționalei a III-a „pot sta teoria și practica bolșevismului” și programul „Uniunii Spartacus” din Germania.

Cu participarea nemijlocită a lui Lenin a fost elaborat proiectul de chemare „În întîmpinarea primului Congres al Internaționalei Comuniste”, prezentat de Lenin în ianuarie 1919, la consfătuirea reprezentanților unor partide comuniste și grupuri socialiste de stînga, în problema creării Internaționalei a III-a, Comunistă. După discutarea lui, proiectul de chemare a fost adoptat; chemarea a fost publicată în numele C.C. al P.C. (b) din Rusia, al birourilor din străinătate ale Partidului Muncitoresc Comunist Polonez, Partidului Comunist Ungar și Partidului Comunist din Austria germană, în numele Biroului din Rusia al C.C. al Partidului Comunist Leton, în numele C.C. al Partidului Comunist din Finlanda, al Comitetului executiv al Federației social-democratice revoluționare din Balcani și al Partidului muncitoresc socialist din America.

Ca răspuns la această chemare, la sfîrșitul lunii februarie au sosit la Moscova delegați din numeroase țări. La 1 martie a avut loc, sub conducerea lui Lenin, o consfătuire preliminară pentru stabilirea ordinii de zi a congresului.

La 2 martie 1919 și-a început lucrările Conferința comunistă internațională. La lucrările ei au participat 52 de delegați (V. I. Lenin, V. V. Vorovski, G. V. Cicerin, H. Eberlein (M. Albert), O. V. Kuusinen, F. Platten, B. Reinstein, I. S. Unșliht (Iurovski), I. Sirola, N. A. Skripnik, S. I. Gopner, K. Steinhard (I. Gruber), I. Fineberg, J. Sadoul etc.), dintre care 34 cu vot deliberativ și 18 cu vot consultativ. Au fost reprezentate următoarele partide, grupuri și organizații comuniste și socialiste: partidele comuniste din Rusia, Germania, Austria germană, Ungaria, Polonia, Finlanda, Ucraina, Letonia, Lituania și Bielorusia, Estonia, Armenia, Regiunea germanilor de pe Volga, Partidul social-democrat de stînga din Suedia, Partidul social-democrat din Norvegia, Partidul social-democrat (opозиția) din Elveția, Federația social-democrată revoluționară din Balcani, grupul unit al popoarelor orientale din Rusia, aripa stîngă zimmerwaldiană din Franța, grupurile comuniste ceh, bulgar, iugoslav, englez, francez și

elvețian, grupul social-democrat olandez, Liga pentru propagandă socialistă din America, Partidul muncitoresc socialist din America, Partidul muncitoresc socialist chinez, Uniunea muncitorească coreeană, secțiile turkestană, turcă, gruzină, azerbaidjană și persană ale Biroului central al popoarelor din Orient, Comisia zimmerwaldiană.

În prima ședință a fost adoptată hotărârea de „a se constitui în conferință comunistă internațională” și a fost aprobată următoarea ordine de zi: 1) constituirea conferinței, 2) rapoartele, 3) platforma conferinței comuniste internaționale, 4) democrația burgheză și dictatura proletariatului, 5) Conferința de la Berna și atitudinea față de curentele socialiste, 6) situația internațională și politica Antantei, 7) Manifestul, 8) teroarea albă, 9) alegerea biroului și diferite probleme organizatorice.

În centrul lucrărilor conferinței au stat tezele și referatul lui Lenin asupra democrației burgheze și dictaturii proletariatului. Textul tezelor în limbile rusă și germană a fost în prealabil împărțit delegaților. În ședința a treia, din 4 martie, la cererea delegaților, Lenin a dat citire tezelor și apoi a fundamentat în referatul său ultimele două puncte ale tezelor. Conferința a aprobat în unanimitate tezele lui Lenin și a hotărât ca ele să fie transmise biroului în vederea unei largi difuzări în diverse țări. În completarea tezelor, conferința a adoptat de asemenea rezoluția prezentată de Lenin (vezi volumul de față, p. 530).

La 4 martie, după adoptarea tezelor și a rezoluției la referatul lui V. I. Lenin, dat fiind că la Moscova sosiseră între timp noi delegați, a fost din nou pusă problema creării Internaționalei Comuniste. La propunerea unor delegați din partea Partidului Comunist din Austria germană, a Partidului social-democrat de stînga din Suedia, a Federației social-democrate revoluționare din Balcani și a Partidului Comunist Ungar, conferința a hotărât „să se constituie ca Internațională a III-a și să adopte denumirea de Internațională Comunistă”. În aceeași zi a fost adoptată în unanimitate hotărârea de a considera lichidată Uniunea zimmerwaldiană. Tot la 4 martie a fost aprobată platforma Internaționalei Comuniste, ale cărei principale teze se reduc la următoarele: 1) inevitabilitatea înlocuirii orînduirii sociale capitaliste printr-o orînduire socială comunistă, 2) necesitatea luptei revoluționare a proletariatului pentru răsturnarea guvernelor burgheze, 3) desființarea statului burghez și înlocuirea lui printr-un stat de tip nou — statul proletar de tipul Sovietelor, care va asigura trecerea la societatea comunistă.

Dintre documentele congresului menționăm ca deosebit de important Manifestul către proletariatii din lumea întreagă, în care se arată că Internaționala Comunistă este continuatoarea ideilor lui Marx și Engels expuse în „Manifestul Partidului

Comunist". Congresul chema pe muncitorii din toate țările să sprijine Rusia Sovietică, cerea încetarea amestecului Antantei în treburile interne ale Republicii Sovietelor, retragerea trupelor intervenționiste de pe teritoriul Rusiei, recunoașterea Statului sovietic, ridicarea blocadei economice și restabilirea relațiilor comerciale.

În rezoluția „Cu privire la atitudinea față de curentele «socialiste» și față de Conferința de la Berna“, congresul a condamnat încercările de a reconstitui Internaționala a II-a, „care n-a fost decât o unealtă în mâna burgheziei“, declarând totodată că proletariatul revoluționar nu are nimic comun cu această conferință.

Crearea Internaționalei a III-a, Comunistă, a avut un rol imens în demascarea oportunistului din rîndurile mișcării muncitorești, în restabilirea legăturilor dintre oamenii muncii din diferite țări, în crearea și întărirea partidelor comuniste. — 507.

- 201 „*Shop-Stewards Committees*“ (comitetele delegaților de întreprindere) — organe muncitorești electivă care au existat în Marea Britanie într-o serie de ramuri ale industriei și care au cunoscut o largă răspîndire în timpul primului război mondial. În opoziție cu trade-unionurile conciliatoriste, care promovau o politică de „pace civilă“ și de renunțare la lupta grevistă, comitetele s-au ridicat în apărarea intereselor și revendicărilor maselor muncitorești, au condus greve declarate de muncitori și au desfășurat propagandă împotriva războiului. Delegații formau comitete de întreprindere, raionale și orășenești. În 1916 a fost creată Organizația națională a delegaților de întreprindere și a comitetelor muncitorești.

După victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, în perioada intervenției militare străine împotriva Republicii sovietice, comitetele delegaților de întreprindere au acordat un sprijin activ Rusei Sovietice. O serie de militanți ai comitetelor delegaților de întreprindere (W. Gallacher, H. Pollit, A. MacManus și alții) au intrat în Partidul Comunist din Anglia. — 510.

- 202 Este posibil ca în ziarul pe care l-a citit V. I. Lenin să se fi strecurat o inexactitate. Mai probabil ca orice e că aici nu era vorba de un Soviet de deputați ai muncitorilor din Birmingham, ci de comitetul delegaților de întreprindere din acest oraș. Vorbind la 3 martie 1919 la primul Congres al Internaționalei Comuniste, I. Fineberg, delegat din partea grupului comunist englez, a spus: „În regiunile industriale au fost create comitete muncitorești locale, din care fac parte reprezentanți ai Shop-Stewards Committees; așa, de pildă, au fost create: Comitetul muncitoresc din Clyde, Comitetul muncitoresc din Londra, Comitetul muncitoresc din Sheffield etc. Aceste comitete au devenit centre de organizare a muncitorimii

- și adevărații reprezentanți ai muncitorilor organizați din localitățile respective. Un timp, patronii și guvernul au refuzat să recunoască Shop-Stewards Committees, dar în cele din urmă au fost nevoiți să înceapă tratative cu aceste comitete «neoficiale». Faptul că Lloyd George a consimțit să recunoască Comitetul din Birmingham ca organizație economică dovedește că Shop-Stewards Committees deveniseră un factor permanent al mișcării britanice. În Shop-Stewards Committees, în comitele muncitorești și în conferințele naționale ale Shop-Stewards Committees avem deja organizații asemănătoare cu acelea pe care se bazează Republica sovietică». („Primul Congres al Internaționalei Comuniste. Procese-verbale”, Moscova, 1933, p. 63). — 510.
- 203 Vezi „Introducerea” lui F. Engels la lucrarea lui K. Marx „Războiul civil din Franța” (K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 22, București, Editura politică, 1965, p. 192—193). — 512.
- 204 Vezi K. Marx „Războiul civil din Franța” (K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 17, București, Editura politică, 1963, p. 357). — 513.
- 205 Este vorba de rezoluția adoptată de Congresul al VII-lea al P.C. (b) din Rusia cu privire la schimbarea denumirii partidului și la modificarea programului său (vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 36, București, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 63—64.). — 523.
- 206 „Gazeta Pecepatnikov” — publicație a sindicatului muncitorilor tipografi din Moscova; a început să apară la 8 decembrie 1918. Pe vremea aceea sindicatul se afla sub influența menșevicilor. A fost interzisă în martie 1919, pentru agitație antisovietică. — 525.
- 207 În noaptea de 30 spre 31 octombrie 1918 în Ungaria a avut loc o revoluție burghezo-democratică în urma căreia puterea a trecut în mâna burheziei liberale, coalizată cu partidul social-democrat. Noul guvern n-a făcut absolut nimic pentru îmbunătățirea situației clasei muncitoare și a țărănimii. Aceasta a stârnit nemulțumirea maselor muncitoare, care au început să-și creeze propriile lor organe revoluționare ale puterii — Soviete de deputați ai muncitorilor, țăranilor și soldaților. Sovietele s-au bucurat de o mare popularitate, iar în multe regiuni din Ungaria au înlocuit de fapt organele guvernamentale. La 16 noiembrie, Ungaria a fost proclamată republică. Vechiul parlament a fost dizolvat. Partidele burgheze au început să desfășoare o amplă agitație pentru convocarea unei Adunări constituante.
- Partidul Comunist din Ungaria, care se constituise din punct de vedere organizatoric la 20 noiembrie 1918, a lansat lozincă „Toată puterea în mâna Sovietelor!” Prestigiul și popularitatea partidului comunist creșteau văzând cu ochii. Treptat au în-

ceput să treacă de partea lui și Sovietele în care înainte predominaseră social-democrații. Sub conducerea partidului comunist, la sfârșitul anului 1918 — începutul anului 1919 au avut loc o serie de importante acțiuni ale proletariatului ungar. Încercînd să stăvilească creșterea revoluției, burghezia a trecut la represiuni împotriva partidului comunist. În semn de protest, s-a produs în țară un val de greve muncitorești și de acțiuni ale țărănimii. În Ungaria se creă o situație revoluționară. La 20 martie, guvernul Karoly este nevoit să demisioneze. Comuniștii cer proclamarea Republicii sovietice, naționalizarea industriei, confiscarea pămînturilor moșierești și încheierea unei alianțe cu Rusia Sovietică. Oamenii muncii din Ungaria au sprijinit cu căldură lozincile lansate de partidul comunist. La 21 martie, muncitorii din Budapesta au ocupat punctele strategice și au dezarmat poliția. Ungaria a fost proclamată Republică sovietică.

Sub influența Revoluției Socialiste din Octombrie, în anii 1917—1919 s-a produs în Elveția o puternică creștere a mișcării muncitorești. La 15 noiembrie 1917 a avut loc la Zürich un miting consacrat revoluției ruse. După miting, muncitorii, scandînd lozinca „Nu mai avem muniții pentru puterile beligerante!” și cîntînd „Internaționala“, s-au îndreptat spre două uzine de armament și au obținut ca ele să fie închise. La 17 noiembrie s-a produs o ciocnire între muncitorii care cereau eliberarea tovarășilor lor arestați și poliție. Muncitorii începură să ridice baricade. Unitățile militare chemate de guvern traseră în mulțime. În oraș fu declarată starea de război.

Represiunile dezlănțuite de guvern n-au putat stăvili mișcarea revoluționară. În 1918 grevele economice împotriva urcării prețurilor la produsele alimentare luară un caracter de masă. Lupta dură mai multe luni. În noiembrie 1918 a fost declarată în Elveția o grevă politică generală în sprijinul Rusiei Sovietice.

Elementele de stînga, revoluționare, din Partidul socialist elvețian alcătuiră un grup comunist. În manifestele și în broșurile lor, ei chemau masele muncitoare să creeze Soviete de deputați ai muncitorilor și țăranilor. În cuvîntarea rostită la primul Congres al Internaționalei Comuniste, delegatul grupului comunist elvețian a vorbit despre formarea Sovietului de deputați ai muncitorilor din Zürich, care a adoptat „ca platformă programul comunist” (vezi „Primul Congres al Internaționalei Comuniste. Procesele-verbale”, Moscova, 1933, p. 40). — 527.

- 208 Lenin se referă la articolul Rosei Luxemburg „Der Anfang” („Începutul”), publicat în nr. 3 din 18 noiembrie 1918 al ziarului „Die Rote Fahne”. — 528.
- 209 „L'Humanité” — cotidian; a fost fondat de J. Jaurès în 1904, ca organ de presă al Partidului socialist francez. În timpul